

Preadvies
van de
Adviescommissie Strafrecht
Inzake
Preadvies concept wetsvoorstel DNA-verwantschapsonderzoek

Dit conceptwetsvoorstel bouwt voort op de Nota Verkenning DNA-onderzoek in strafzaken vanuit wetgevings- en juridisch perspectief, door de minister van justitie uitgebracht in juli 2007. De NOvA heeft daarop gereageerd op 11 september 2007. Het belangrijkste onderdeel van dit voorstel betreft het zogenaamde verwantschapsonderzoek. Daarbij gaat het niet – zoals bij het klassieke DNA-onderzoek – om gerichtheid op volledige overeenkomst tussen het DNA-profiel van een onbekende verdachte en het DNA-profiel van een bekende persoon, maar op een gedeeltelijke overeenkomst die erop kan duiden dat een bloedverwant van de onderzochte persoon de mogelijke dader is, aldus de memorie van toelichting (Inleiding). Buiten het strafrecht wordt deze methode al gebruikt. De memorie van toelichting wijst op “positieve ervaringen in Engeland”.

De minister is niet blind voor de nadelen en gevaren van zijn voorstel, zo blijkt uit de memorie van toelichting. Zo wordt er terecht op gewezen dat onschuldige mensen in beeld kunnen komen bij politie en justitie omdat hun DNA-profiel “door toeval veel kenmerken gemeen heeft met dat van het daderspoor”(terzijde zij opgemerkt dat de term daderspoor onjuist is omdat het steeds nog maar de vraag is of het wel gaat om een daderspoor!). Voorts kan het zijn dat iemand in de familie verdacht of veroordeeld is; de meerwaarde voor de opsporing is dan nihil. Een derde bezwaar is dat informatie wordt verkregen die niets te maken hebben met een strafbaar feit, en die men liever niet had willen weten (bijvoorbeeld: iemand blijkt een kind te zijn van een ander dan de officiële vader). Tenslotte een praktisch argument: dit soort onderzoek legt een groot beslag op de capaciteit van het NFI.

Niettemin meent de minister dat het belang van de opheldering van ernstige misdrijven zwaarder weegt dan deze bezwaren, en dat met het oog op het ingrijpende karakter van de maatregel voldoende waarborgen worden voorgesteld. Het onderzoek heeft in zijn ogen een aanvullende betekenis: alleen als het klassiek onderzoek niet tot resultaten leidt, komt het verwantschapsonderzoek in aanmerking, en dan alleen als het gaat om zeer ernstige misdrijven.

Dit laatste staat echter niet in de voorgestelde wettekst, maar zou moeten worden neergelegd in een Aanwijzing voor het openbaar ministerie. De wet beperkt de toepassing wel tot voorlopige hechtenis-misdrijven, maar die drempel stelt zoals bekend weinig meer voor. De minister stelt zich voor dat het verwantschapsonderzoek (naar analogie van het grootschalig DNA-onderzoek) alleen zal worden toegepast indien er sprake is van een ernstig gewelds- of zedenmisdrijf, wanneer er geen verdachte is, indien er redelijkerwijs geen effectieve alternatieven zijn en het onderzoek redelijkerwijs kan bijdragen aan de opheldering van het misdrijf. Bovendien moet het gevonden ‘daderprofiel’ (nagenoeg) volledig zijn.

De adviescommissie meent dat dit op zichzelf welkome en nuttige restricties zijn, maar vraagt zich af of het niet beter is deze in de wet zelf op te nemen. Een (nog) principiële voorvraag is echter, zoals de adviescommissie en de NOvA al hebben aangevoerd in de reactie op de Nota Verkenning, er inderdaad sprake is van de noodzaak om het DNA-onderzoek uit te breiden tot het verwantschapsonderzoek en of inderdaad genoeg kan worden genomen met (veel) minder trefzekere profielvergelijkingen. Afgezien van de magere verwijzing naar Engeland en de aldaar

behaalde successen wordt die noodzaak ook nu niet aannemelijk gemaakt. Voor verdere uitbreiding van bevoegdheden op dit punt is dan ook geen plaats.

Tenslotte: de Nota Verkenning repte van experimenten die zouden worden gehouden. In de memorie van toelichting is daarover niets terug te vinden.

Rotterdam, 8 december 2008

Adviescommissie Strafrecht
Mr. T.N.B.M. Spronken, voorzitter,
namens deze, mr. R. Hoogendoorn, secretaris